

2. ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ / Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Έκρυσαν οι κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ στοιχεία, όπως ισχυρίζεται ο Γ. Αλογοσκούφης; Ή ακολούθησαν τις μεθόδους τήρησης στοιχείων που παγίως εφαρμόζουν και οι ηγεσίες άλλων χωρών της ευρωζώνης;

Ο χάρτινος πύργος της απογραφής

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Δεν θα δώσουν πρόσθετα στοιχεία στη Γιούροστατ

Με «στοιχεία ΠΑΣΟΚ» θα αντιμετωπίσει η κυβέρνηση την Τρίτη και την Τετάρτη τη νέα αντιπροσωπεία της Eurostat, που θα επισκεφθεί την Αθήνα για να ερευνησει τα ελλείμματα της περιόδου 1997-99 και να διαπιστώσει αν πράγματι «μήκαμε με το σπαθί μας» στην ΟΝΕ ή όχι.

Όπως προκύπτει από πληροφορίες προερχόμενες από το οικονομικό επιτελείο, η κυβέρνηση έχει μάλλον αποφασίσει να σταματήσει εδώ το σιρίλα της απογραφής, που κόστισε τελικά πολύ ακριβά στη χώρα, και να μη δώσει λαβή για να αμφισβητηθεί η ένταξη στην ΟΝΕ, ούτε καν θεωρητικά – αφού πρακτικά δεν υπάρχει ρήτρα ακύρωσής της. Έτσι, ενώ οι πρώτες πληροφορίες εν όψει της νέας αυτής επίσκεψης της Eurostat ανέφεραν ότι η κυβέρνηση θα δώσει επιπλέον στοιχεία για την περίοδο 1997-99, που ανεβάζουν το έλλειμμα, αλλά όχι πάνω από το 3% του ΑΕΠ, νεότερες αναφέρουν ότι τελικά αποφάσισε να μη δώσει κανένα πρόσθετο στοιχείο αν δεν της ζητηθεί. Δηλαδή, η κυβέρνηση θα υποστηρίξει στις συναντήσεις που θα γίνουν με τη Eurostat ότι τα ελλείμματα της περιόδου εκείνης ήταν αυτά που είχε δώσει η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ: Το έλλειμμα ήταν 3,9% του ΑΕΠ το 1997, 2,5% το 1998 και 1,8% του ΑΕΠ το 1999. Μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες, θα επικαλεσθεί τον εκ των υστέρων έλεγχο που είχε γίνει τότε από την Eurostat για να υποστηρίξει ότι τα ελλείμματα εκείνης της περιόδου έχουν επικυρωθεί οριστικά. Το ερώτημα είναι πώς θα αντιδράσει η Eurostat. Αν θα αρκεσθεί δηλαδή στα ήδη γνωστά σε αυτήν στοιχεία ή θα θελήσει να προχωρήσει παραπέρα, ζητώντας πρόσθετες πληροφορίες, που είναι άγνωστο σε ποιο συμπέρασμα θα την οδηγήσουν.

Μας εξέθεσαν ηθικά, μας αποδυνάμωσαν πολιτικά, μας κόστισαν και θα μας κοστίζουν στο μέλλον οικονομικά: Τα αποτελέσματα της δημοσιονομικής απογραφής της κυβέρνησης είχαν τόσο σοβαρές συνέπειες για τη χώρα, που δύσκολα δικαιώνουν ακόμη και τις πιο αγαθές προθέσεις του εγχειρήματος, αν υποθέσουμε ότι υπήρχαν και τέτοιες.

Τι έδειξαν όμως στ' αλήθεια αυτά τα αποτελέσματα; Αποκάλυψαν ελλείμματα που κρύβαμε από τους εταίρους μας για να μας αφήνουν ανενόχλητους να ξοδεύουμε απερισκεπτα, φορτώνοντας τις υποχρεώσεις στο απώτερο μέλλον;

«Κρύψαμε ένα μέρος από τα ελλείμματα των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και τοπικής αυτοδιοίκησης, τα αποτελέσματα των οποίων υπερεκτιμούσαμε, και ένα μεγάλο μέρος των αμυντικών δαπανών», απαντά ο υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Γιώργος Αλογοσκούφης.

Τα στοιχεία που κατέθεσε στη Βουλή, στο πλαίσιο της σχετικής συζήτησης, δείχνουν ότι σ' αυτές τις δύο πηγές οφείλεται η μεγάλη απόκλιση μεταξύ των στοιχείων που εμφάνιζε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και των αποτελεσμάτων της απογραφής. Αλλά αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα «κρύψιμο» στοιχείων. Να πώς έχει η εικόνα:

Η άσπρη τρύπα

1. Οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης και οι ΟΤΑ, μαζί με τα ΝΠΔΔ και τα νοσοκομεία, έχουν στο σύνολό τους πλεόνασμα: τη λεγόμενη άσπρη τρύπα. Η προηγούμενη κυβέρνηση την υπολόγιζε κατά προσέγγιση, χωρίς να έχει καταγράψει τα αποτελέσματα των 1.500 οργανισμών έναν προς έναν. Πιθανώς, το έκανε με τον πιο «βολικό» γι' αυτήν τρόπο, δηλαδή την υπερεκτιμούσε για να συγκρατεί κάπως το έλλειμμα. Η Eurostat το ήξερε αυτό και την πίεζε να προχωρήσει σε λεπτομερή καταγραφή. Την ξεκίνησε, έστω και χωρίς ενθουσιασμό, το 2003 ο τότε υπουργός κ. Νίκος Χριστοδουλάκης και την ολοκλήρωσε τελικά ο κ. Αλογοσκούφης. Δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η απογραφή της Ν.Δ. έγινε με κάθε επιστημονική προδιαγραφή. Κάθε άλλο. Αλλά αυτήν έχουμε τώρα, αυτήν δέχθηκε και η Eurostat. Το έλλειμμα, σύμφωνα με τα στοιχεία Αλογοσκούφης, αυξήθηκε εξ αυτού του λόγου κατά 1% του ΑΕΠ το 2001, αλλά μόνο κατά 0,3-0,4% του ΑΕΠ το 2002 έως το 2004. Από μόνο του, το ποσοστό αυτό όχι μόνο δεν θα προκαλούσε αμφισβητήσεις για την ένταξη της χώρας στην ευρωζώνη, αλλά ούτε καν θα οδηγούσε στη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος.

Συμφωνία για αμυντικά

2. Τα εξοπλιστικά προγράμματα αλλάζουν την εικόνα ριζικά και οδηγούν τη χώρα στο «εκτελεστικό απόσπασμα» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, από το 2000 έως και το 2003 εμφανίζονταν ως ετήσιες δαπάνες ποσά μεταξύ 470 και 770 εκατ. ευρώ, ενώ η απογραφή τις ανέβασε μεταξύ 2.100 και 2.800 εκατ. ευρώ. Αυτόματα το έλλειμμα επιβαρύνθηκε κατά 1,9% του ΑΕΠ το 2000, 1,2% το 2001, 1,7% το 2002 και 0,9% το 2003. Ήταν κρυφά, όμως, αυτά τα ελλείμματα; Ο πρώην υπουργός Εθνικής Άμυνας – και παλαιότερα Οικονομίας – κ. Γιάννος Παπαντωνίου το αρνείται κατηγορηματικά. Όπως εξηγεί, υπήρχε ρητή συμφωνία με τη Eurostat να εμφανίζονται στον προϋπολογισμό οι δαπάνες για την άμυνα κατά την παραλαβή των εξοπλισμών και όχι κατά την πληρωμή των προκαταβολών. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. επιδίωξε

Πώς «φούσκωσε» το έλλειμμα

ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (εκατ. ευρώ)			
	Τι λέγαμε πριν από την απογραφή	Τι έβγαλε η απογραφή	Πόσο επιβαρύνθηκε το έλλειμμα απ' αυτόν τον λόγο (% ΑΕΠ)
2000	473	2.810	1,9
2001	585	2.208	1,2
2002	425	2.834	1,7
2003	774	2.116	0,9
2004	559	1.798	0,8

ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΟΤΑ (άσπρη τρύπα)			
	Τι λέγαμε πριν από την απογραφή	Τι έβγαλε η απογραφή	Πόσο επιβαρύνθηκε το έλλειμμα απ' αυτόν τον λόγο (% ΑΕΠ)
2000	2.807	2.807	0
2001	3.898	2.563	1
2002	5.171	4.769	0,3
2003	6.031	5.471	0,4
2004	5.436	4.880	0,3

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

– και η Eurostat δεν είχε λόγο να μην αποδεχθεί – την αλλαγή του τρόπου καταγραφής αυτών των δαπανών, ώστε να γίνεται σε ταμειακή βάση, δηλαδή κατά την πληρωμή των προκαταβολών. Αυτός ήταν ο λόγος που επιβαρύνθηκε το έλλειμμα των προηγούμενων ετών. Αντίστοιχα θα ελαφρυνθούν οι μελλοντικοί προϋπολογισμοί, κάτι που προφανώς εξυπηρετεί τη σημερινή κυβέρνηση. Τα ρίχνει όλα στην προκατόχου της και η ίδια εμφανίζεται να μειώνει τις δαπάνες.

Παράδοση - παραλαβή

Ο κ. Αλογοσκούφης απ' την πλευρά του δεν αρνείται ότι έγινε αυτή η ανατιμολόγηση, με δική του πρωτοβουλία. Υποστηρίζει, όμως, ότι η προηγούμενη κυβέρνηση υποεκτιμούσε τις δαπάνες ακόμη και με βάση τη δική της ταξινόμηση. Και επικαλείται χαρακτηριστικά την παραλαβή πέρυσι 60 μαχητικών αεροσκαφών, χωρίς να εμφανιστεί καμία σχετική δαπάνη στον προϋπολογισμό.

«Η παράδοση δεν πιστοποιείται με την άφιξη στην Τανάγρα», απαντά στο σημείο αυτό κ. Παπαντωνίου, «αλλά μετά την αποδοχή της από ομάδα παραλαβής, η οποία μπορεί να γίνει 12-18 μήνες μετά». Επομένως, θεωρητικά, η δαπάνη αυτή θα εμφανιζόταν κάποια στιγμή φέτος ή αργότερα.

Πάντως, ακόμη κι αν δεν δηλώθηκαν τα προηγούμενα χρόνια ορισμένες παραλαβές αμυντικού εξοπλισμού που έπρεπε να δηλωθούν, η διαφορά δεν θα ήταν τόσο μεγάλη όσο προέκυψε με την αλλαγή του τρόπου εμφάνισης των δαπανών.

Ο τελευταίος κερδίζει

Υπάρχουν και άλλες μικροδιαφορές που επηρέασαν το αποτέλεσμα της απογραφής, αλλά όχι σημαντικά. Μόνο το 2003 επηρεάζεται σημαντικά από έναν ακόμη λόγο. Η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ είχε ενισχύσει τα έσοδα του 2003 με τη μεταφορά σ' αυτό το έτος φορολογικών εσόδων 1,5 δισ. ευρώ που είχαν βεβαιωθεί μόνο εν μέρει το 2003 και είχαν εισπραχθεί το 2004. Η Ν.Δ. τα μετέφερε όλα στο 2004, το οποίο έτσι θα «μετρήσει» 13 μήνες, σε ό,τι αφορά τα έσοδα από ΦΠΑ. Ο τελευταίος κερδίζει.

Έγραψαν ιστορία...

Η απόλυτη διαφάνεια και νομιμότητα σε ό,τι αφορά την τήρηση των στοιχείων του προϋπο-

λογισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σχετική έννοια. Υπάρχουν βέβαια κανόνες που ορίζουν το τι επιτρέπεται και τι όχι. Αλλά και αυτοί επιδέχονται ερμηνεία, ενώ κάθε τόσο αλλάζουν, ανάλογα με τις πιέσεις που ασκούνται στη Eurostat, συνήθως από τους ισχυρούς. Ούτως ή άλλως, η Ελλάδα δεν ήταν αυτή που εφθύρε μεθόδους δημιουργικής λογιστικής. Απλώς σε ορισμένες περιπτώσεις ακολούθησε την πεπατημένη άλλων.

Για παράδειγμα, η Φινλανδία τής «άνοιξε τα μάτια» για να εφαρμόσει, παλιότερα, τη μέθοδο της χρηματοδότησης των δημόσιων επιχειρήσεων μέσω της συμμετοχής του κράτους σε αυξήσεις του μετοχικού τους κεφαλαίου, που δεν μετράνε ως δαπάνη. Αργότερα, η μέθοδος αυτή εγκαταλείφθηκε.

Άλλες χώρες έγραψαν ιστορία με τις δικές τους λογιστικές επινοήσεις. Η Γαλλία εξασφάλισε το εισιτήριο για το ευρώ χάρη στη μεταβίβαση ενός τεράστιου ποσού από τη France Telecom στο Γαλλικό Δημόσιο, για να πληρώσει – υποτίθεται – τις συντάξεις των εργαζομένων στον τηλεπικοινωνιακό φορέα. Η Ιταλία έκανε ένα μεγάλο swap επιτοκίων, μεταθέτοντας στο μέλλον την πληρωμή τόκων. Και ο θεματοφύλακας της δημοσιονομικής σταθερότητας, η Γερμανία, «μετονόμασε» τα δημόσια νοσοκομεία σε ιδιωτικά, με το τριπ των κουπονιών που έδινε στους ασφαλισμένους για να πληρώνουν τις νοσοκομειακές τους δαπάνες, χωρίς να εμφανίζεται ότι τις πληρώνει το κράτος.

Κανόνες για όλους

Είναι λοιπόν «ντοπέ» όλες οι οικονομίες της ευρωζώνης; Και ναι και όχι. Κατά βάση όλοι προσπαθούν να έχουν χαμηλά ελλείμματα, αλλά και να αποφύγουν να εμφανίσουν όποια δαπάνη μπορούν. Σημασία έχει να υπάρχουν κανόνες που να ισχύουν το ίδιο για όλους. Και αυτό συμβαίνει.

Η Ελλάδα, στην προσπάθειά της προηγούμενης κυβέρνησης να έχει μεγαλύτερα περιθώρια δημοσιονομικών χειρισμών, είχε ίσως σε ορισμένες περιπτώσεις ακροβατήσει στα όρια των κοινοτικών κανόνων. Όχι όμως σε ανεξέλεγκτο βαθμό. Με κατάλληλους χειρισμούς, η ζημιά θα μπορούσε να είναι περιορισμένη. Αυτό δεν συνέβη. Όπως είπε και ο κ. Θ. Πάγκαλος, στην περίπτωση μας «το πρόβατο πήγε αυτοβούλως στον σφαγέα του».

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Υπεύθυνος έκδοσης
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΟΛΙΤΗΣ

Υπεύθυνος ύλης
ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΑΓΟΣ

Art Director
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΙΚΑΣ